

L I E T U V I S

AUSTRALIJOS

DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS □ LITHUANIAN FORTNIGHTLY
Registered at the GPO, Adelaide, for transmission by post as a periodical.

IV metai

Adelaide, 1951 m. rugsėjo 3 d.

Nr. 18(78)

Svetimieji mums nepades

PROF. J. KAMINSKAS AKTUALIAISIAIS TAUTOS FONDO BEI KITAIŠ KLAUSIMAIŠ

Tamsta, gerb. Korespondente, puoli mane savo klausimais man nepatogiausiu momentu — pradėjo pasikalbėjimą su Jūsų korespondentu prof. J. Kaminskas.

Besiruošdamas eventualiai kelionei, stoviu čia ant vienos kojos ir galvoj pilna visokio rūpesčio. Gi Tamstos man statomi klausimai nėra iš tų, kuriuos galima būtų atsakyti iš miego pabudus. Dėl to nepyk, jei būsiu nekoncentruotas.

Aš esu Tamstai dėkingas, kad statydamas man pirmuoju Tautos Fondo klausimą, tuo pačiu primeni ir mūsų visuomenei tą pirmąsias svarbos reikalingą. Noriu Tamstai ir pasiguosti. Mano gal kiek kreivais stebėjimais daug kas net iš naujosios emigracijos pradeda Tautos Fondą pikčiau traktuoti, negu žentas uošvę, prikišdami jam, kad nepelnytai valgo visuomenės duoną. Norinčiam yra nesunku suprasti Tautos Fondo reikšmę mūsų vedamai Lietuvos laisvinimo kovai. Ir jeigu vis tik taip kartais pakalbama, tai bene tam, kad "priglušytų" savy atsiliepusį pareigos balsą.

Būčiau nuobodus Tamstai kartodamas, kad jokia organizuota, pastovi ir ilgesniam laikui planuojama veikla nėra įmanoma be tinkamų lėšų. Tas pats ir Lietuvos laisvinimo darbe. Pasišventimas, pareigos savajam kraštui ir tautai jausmas daug gali, bet ne viską. Mes tai žinome iš savo patyrimo. Tautos Fondas atsirado kartu su VLIKu dar Lietuvoje ir dabar, — tylus bet ištikimas — lydi kaip jo nedalomoji dalis, kaip jo šešėlis. Ir drįstu manyti: nebūtų to šešėlio, vargiai būtų ir pats lydymasis. Dar vieną norėčiau pastebėti. Nepamanyk Tamsta, kad esu linkęs Tautos Fondą viena ar kita forma distansuoti nuo pačios mūsų visuomenės ir daryti jį nuo visuomenės nepriklausomą. Priešingai. Maniau ir manau, kad nežiūrint visos Tautos Fondo rodytos iniciatyvos surasti naujus lėšų šaltinius ir pilniau juos išnaudoti, esmėje Tautos Fondas tėra mūsų visuomenės duosnumo reiškėjas; tik tuo duosnumu jis gali būti ir silpnas, ir pajėgus. Tas mums gal ypatingai ir būdinga, kad iki šiol mokė-

jome ir pajėgėme vesti mūsų kovą už mūsų ateitį savomis jėgomis tiek moralinėmis, tiek ir materialinėmis. Tati dažniau sau prisiminti yra labai naudinga.

Gal Tamsta paklausi, ar esu patenkintas dabartine Tautos Fondo būkle? Būsiu atviras: ne, ne ir dar kartą ne. Mes dėjome daug vilčių į mūsų tremties įsikurdimą. Mokėjusį tiek nuoširdžiai ir, sakysiu, pastoviai remti Lietuvos laisvinimo darbą jos skurdo metais, įsikurdinusi ir normaliai uždariaujanti tremtis, bent tam tikra jos dalis, pradeda kaip ir tolti nuo jos svarbiausio uždavinio, pakeisdama jį arba vietos viešųjų reikalų rūpinimu, arba dar blogiau — savųjų asmeninių. Aš tokią išvadą turiu daryti, veddamas Tautos Fondo atskaitomybės knygas, o skaitlinės yra žiaurus liūdininkas. Kad ir pastaraisiais metais: mūsų emigracijos visais atvejais vargingiausia kolonija Vokietijoje savo įnašais Tautos Fondui pradeda aiškiai lenkti tokias mūsų kolonijas, kaip D. Britanijoje, A u s t r a l i j o j (mūsų pabr. AL Red.), jau nekalbant apie Pietų Ameriką. Turiu pažymėti, kad gražią išimtį iš Commonwealtho šalių daro Kanada.

Tik nenorėčiau, kad tų reiškinų priminimas būtų įvertintas kaipo pigus mūsų emigrantinei visuomenei priekaištas. Priekaištą turi pirmoj eilėj pats sau daryti Tautos Fondas, kad dažniau visuomenei neprimena ir ne viską padarė, kas organnizuotam lėšų suėmimui yra reikalinga. Nemažą atsakomybės dalį turėtų prisiimti ir mūsų emigracijos vietos organai. Ir Nepriklausomaj Lietuvoje mokesčių mokėtojas buvo reikalingas mokesčių inspekcijos, netai ir policijos. Dėl to ir savarankiškas Tautos Fondui aukotojas gali pretenduoti kad jam kas laiku primintų, kad ir vėl reikia aukoti. Tas nevisuomet padaroma. Pagaliau turiu priminti, kad gyvename savotišką pereinamąjį laikotarpį — mūsų emigracijos persiorganizavimą į PLB. Nauji PLB organai be kitų pareigų turėtų pasiimti ir lėšų T. Fondui rūpinimą. Persiorganizavimas dar nėra išbaigtas ir naujai sudaryti organai dažnai dar nėra

"įsidirbę", dėl to ir T. Fondo Valdybai tenka ir toliau plačiai daboti T. Fondo rekalus, kuriant visoje stambesnėse mūsų kolonijose T. Fondo atstovybes. Ir kur jos jau suorganizuotos, jų veikla daug padeda padėčiai gerinti. Optimizmo, kad toliau bus geriau, man netrūksta: kad ir su sunkumais, kad ir ne taip sparčiai, kaip reikėtų ir norėtųsi ir emigrantinėj mūsų visuomenėj pradeda išgyventi pastovaus apsidėjimo principas lėšoms Lietuvos laisvinimo darbui patikrinti. Į tą T. Fondo rėmimo principą mes norime palenkti ir svarbiausį Lietuvos laisvinimo kovos rėmėją, mūsų visuomenę JAValsitybėse, — tiek naująją, tiek ir senąją mūsų emigraciją.

Tamsta, gerb. Korespondente, be kita ko klausi, kaip yra su "lietuvio pasu" ir su aukoms kvituoti ženkleliais. Karas Korėjoje ir mums pakišo koją — turėjome nugalėti didelius sunkumus dėl popieriaus stokos ir pavėlavome. Dabar jau esame su tuo reikalu "namie". Jau išspausdinta pirmoji pasų serija ir baigiama įrišti; jų pavyzdžius baigiame išsiuntinėti mūsų emigracijos kolonijoms. Kvituojamųjų markučių trys rūšys jau spausdinamos; dvi likusios užsakytos. Negaišdami ir jas pradėsime siuntinėti. Tomis technikinėmis priemonėmis — pasais ir ženkleliais — norime palengvinti organizacijoms vietoje aukų rinkimą ir kartu duoti aukotojui bent dalinę moralinę satisfakciją, — vaizdų pažymėjimą, kiek jis bus materialiai prisidėjęs prie Lietuvos laisvinimo uždavinių. Kad tame yra kiek ir klastingos minties, — paskatinti aukotojo duosnumą, — nenoriu gintis.

Tamsta klausi, kokie yra T. Fondo ateities uždaviniai. Tie patys, kaip ir praeity: patikrinti VLIKui tiek lėšų, kiek jo veiklai būtina. Tamsta supranti, kad T. Fondas nedaro savo politikos ir tik privalo derintis į tai, kas VLIKo bei Vykdomosios Tarybos planuojama, kas iš viso pasauly darosi. Jau iš to Tamsta gali daryti išvadą, kad T. Fondui yra ir bus statomi vis didesni reikalavimai. Nežiūrint visų gražių kalbų apie taikos išlaikymą, "šaltasis karas" tarp bolševikijos ir Vakarų aštrėja. Jo nevensins ir paskutinis Kremliaus "šuleriškas" ėjimas. — siūlymas šaukti penkių konferenciją. Kad ir Lietuvos reikalas pastaruoju laiku vis dažniau minimas Vakarų spaudoje, tai tą noriu tuo būdu suprasti, kad Maskvai yra ruošiama sąskaita. Kaip greičiau ji bebūtų patiekta mokėti, esamoji padėtis duoda ir mums daug didesnių galimumų ginti Lietuvos bylą, kaip jų turėjome bet kada praeity. Nuo mūsų pačių pareis, kiek mokėsime tuos galimumus išnaudoti. Bet tas mus verčia pastangas stiprinti. Verčia visur laiku pribūti, kur gali būti atstovaujama ir Lietuvos byla. Diplomatinės veiklos aktyvinimas, dalyvavimas rezistentų Rytams žygiuose, galimumas dažniau priminti demokratiniam pasauliui Lietuvos tautos tragediją ir mūsų siekimus, galimai įsijungti į bendrąjį Vakarų frontą prieš totalinius Rytus, — tai vis gerai, kuriuose mes ne tik galime, bet ir privalome pasireikšti.

Sustiprintai veiklai reikia konsoliduoti visos po-

zityvios mūsų jėgos ir kartu žadinti mūsų emigrantinės visuomenės aktyvumas. Tamsta, Gerbiama, žina, kad mūsų jėgų konsolidacijos reikalas virto šiandien VLIKo eiliniu uždaviniu. Tai nėra tik susipratimo su p. Lozoraičiu reikalas. Į konsolidacijos sąvoką privalome dėti daug svaresnį turinį, kaip pavieniai mūsų gyvenime reiškiniai ir nudirbtino tame bare darbo mes turime daug daugiau, kaip dažnam gal rodo.

Šiąją progą noriu Tamstai priminti, kad VLIKas yra galutinai nusistatęs leisti savo laikraštį žurnalo pobūdžio ir jį panaudodamas vienodam mūsų emigrantinės visuomenės suorientavimui bent pagrindiniais mūsų uždavinių klausimais.

Pagaliau priminsiu Tamstai dar vieną VLIKo veiklos barą, — mūsų tautinio potencialo išlaikymo reikalą. Kad naujo gyvenimo aplinka labai energingai "griebia" mūsų naująją emigraciją ir kad ji dažniais atsitikimais rodo mažiau atsparumo asimiliuojančiai gyvenimo veiklai kaip buvo galima tikėtis, Tamstai nėra naujiena. Jei norime išlikti veikliais ir iki galo laisvos Lietuvos kovotojais, jau ir dėl to darosi būtina imtis neatidėliojamų priemonių. Tai būtų tiesioginis PLB uždavinys. Ir svarbiausias. Bet kol PLB susiorganizavimas ir veikla eis toliu kaip lig šiol tempu, Lietuvybės Išlaikymo Tarnyba turi reikalo ir pareigos sekti mūsų visuomenės gyvenimo reiškinius ir tam tikrais, būtiniausiai atsitikimais veikliai į juos įsijungti. Veiklus, efektyvus įsijungimas dažnai reiškia ne tik iniciatyvą, bet ir finansinį įsipareigojimą. Tamsta supranti, kad kiekvienas bet kurios Tarnybos įsipareigojimas galų gale sekina T. Fondo resursus.

Čia tik priminsiu, kad Tautos Fondui tenka tenkinti ir tokius pareikalavimus, kuriuos šiandien kelti viešumon būtų dar per anksti.

Tai matai, malonus Tamsta: kur bebasisuktum, be lėšų niekas nepadaroma. Lėšas turi patikrinti T. Fondas, tiksliau sakant, mūsų emigrantinė visuomenė. Laikau būtina pabrėžti: mūsų emigrantinė visuomenė, nes mūsų kovą už Lietuvos laisvę, už jos demokratinę ir nepriklausomą ateitį turime, kad ir įvykių padedami, iškovoti patys būdami laisvi ir nepriklausomi. Ir dėl to artimiausias ir svarbiausias T. Fondo uždavinys — galimai greičiau ir galimai pilniau įgyvendinti mūsų visuomenėj visuotinas, pastovus ir pakankamas apsidėjimas Lietuvos laisvinimo reikalui. Tai yra ne tik Tautos Fondo, bet ir mūsų visuomenės uždavinys ir aš būsiu Tamstai, p. Korespondente, nepaprastai dėkingas, jei, per spaudą kalbėdamas į mūsų visuomenę, vis ir vis jai priminsi apie reikalo svarbumą.

Pas Tamstą matau dar visą eilę atsakytinų klausimų. Prašau nepykti ir visus juos tuo tarpu įsidėti kišenėn — iki sekančio malonaus pasikalbėjimo.

(ELTA)

Aukus Tautos Fondui galima siųsti ir per
AUSTRALIJOS LIETUVI

DABARTINIS GYVENIMAS LIETUVOJE

KIEK KUR RUSŲ KARIUOMENĖS?

Kaune, Vilniuj ir pajūry — daug. Ypač daug Vilniuj, kur pastebima ir šarvuotųjų ir kavalerijos, taip pat aviacijos. Aplink Vilnių išdėstyta visa eilė karinių sandėlių. Kariuomenė užėmusi ir 6-tąjį fortą Kaune. Kad "neužsikrėtusių baltosiomis bacilomis" ir kad "jų veidai nepasidarytų raudoni, o širdys baltos", kaip kad atsitiko daugeliui pirmą kartą Lietuvą išvydus, kareiviai daugiausiai laikomi kareivinėse. Drausmė kieta. Kur kituose kraštuose visiems piliečiams viskas žinoma ir prieinama, čia jau "valstybinė" ar "karinė paslaptis." Naujuoju statuto pakeitimu viršininkui, esant pavojui ar šiaip svarbiam reikalui, leidžiama tuoj pat neįvykdžiusio įsakymo karį nušauti vietoje už neklausymą. Kariai turi užėmę visas kareivines plius dar spec. pastatus tiek Kaune, tiek Vilniuj. Nors "kariuomenės ryšiai su visuomene" skelbiama esant geri, bet daugiausia, lygiai kaip Rytų Vokietijoje, kariai laikomi kareivinėse uždaryti lyg kokiam kalėjime. Mat, čia žmonėms vis nepasitikima, kad jie ir tų "neužkurtų."

ŠVIETIMAS, KULTURINIS GYVENIMAS.

Vietoj tikro švietimo, nors bolševikai ir giriasi, jog dabar "turi progą mokytis kiekvienas kas penktas žmogus respublikoje", visur — tik komunizmas, rusifikacija, propaganda. Jei seniau, nacių laikais, mokykla ir universitetai buvo viena iš stipriausių lietuviškumo tvirtovių, tai šiandien bolševikai, lietuviškų kvislingų padedami, stengiasi tiek universitetus, tiek institutus, tiek visas kitas mokyklas "išvalyti" nuo nereikalingo "buržuazinio, nacionalistinio ir klerikalinio elemento". Šis elementas puolamas visu ir visomis progomis: per spaudą, radiją, propagandinius ir profesinius susirinkimus ir t. t. Mokyklų lygmuo, palyginti su N. Lietuvos arba kad ir pačios Vokietijos, yra žymiai smukes. Į universitetą ir institutus priimami tik komjaunuoliai arba su komunistų rekomendacijomis. Ypač svarbiu laikomos — lyg caro Nikalojaus II laikais — vad. "pasiteiravimas" iš vietos gyventojų, kurį taip pat reikia prie prašymo pridėti. O komjaunuoliams, aišku, rūpi ne tiek mokslas, kiek savi reikalai, ne kartą — "gerai pagyventi", nes "dabar — mūsų dienos". Aktyvesnieji iš jų seka dėstytojus ir savo draugus, tai — tikri šnipai, enkavedistų ištikimi bendradarbiai. Tačiau jų tarpe nemaža tokių, kurie šaukia tik dėl to, kad "kitaip negalima", ir tuo būdu tikisi padaryti karjerą. Sovietai giriasi dideliais mokslus einančių ir baigusių skaičiais, bet klausimas, ar kokį net aukštosios mokyklos "absolventą" inžinierių ir gydytoją priimtų kuris nors V. Europos arba tos pačios N. Lietuvos universitetas kad ir į aukštesnį kursą. Ne kartą net patys "pirmūnai", kaip kad dabar ten juos vadina, inžinieriai arba gydytojai nesugeba atlikti papras-

čiausių dalykų ir neturi apie praktinį darbą pagrindinio supratimo. Juos lengvai nukonkuruotų bet koks vokiečių technikas ar net amatininkas. Užtat jie net iš miego pabudinti sugebės pacituoti Markšą, Staliną, KP(b) nutarimus ir t. t. Tai — ir svarbiausia: girk rusus, garbink bolševikus — ir visko turėsi, nes tik to ir reikia. Jei tik mokėsi kaip reikiant pacituoti Staliną, būsi geriausias ir kurpius, ir inžinierius, ir stachanovietis. Kad mokyklų lygmuo smarkiai kritęs, neslepia to nė patys komunistai. Pavartyk visus jų laikraščius — ir visur rasi per 4 ar 5 skiltis šaukiant "tėvui ir mokytojui" šlovės žodžius, ir kur tik nors užpakaliniuose puslapiuose arba šiaip nežymiose vietose jau teisingesnius padėties įvertinimus, kur kalbama apie vienos ar kitos rūšies trūkumus. Net pats švietimo komisaras A. Knyva, pav., "Tiesos" Nr. 87(2456) konstatuoja, kad yra daug ir stambių trūkumų, į juos žiūrint net pro pačių komunistų akinus: "Pagrindinis mokyklų darbo trūkumas yra žemas mokinių pažangumas iš pagrindinių dėstomųjų dalykų. Ypačingai nepakenčiamas yra didelis nepažangių mokinių skaičius iš svarbesnių dalykų: gimtosios kalbos ir literatūros, rusų kalbos ir literatūros, biologijos, matematikos ir pan... Dar neretai mokytojai dėsto objektyviškai, kartoja buržuazinius vadovėlių iškrypimus, nedaro išvadų iš tarybinės kritikos teigimų". Taigi, pati švietimo vadovybė pripažįsta, kad ir mokiniai, ir mokytojai blogai moka rusų kalbą, ku i pakelta į "svarbiausių dalykų" aukštį. Vilniaus mokytojų konferencijoje kom. pareigūnė Vyšniauskaitė skundėsi, kad mokyklos neduoda sovietams norimų rezultatų "dėl formalizmo ir apatiškumo".

Ką jie vargšai darys: naujų vadovėlių nėra, bent nespėja prikepti (o ir tie patys — veik vertimai iš rusų kalbos), o čia mokytis reikia. Vieni iš jų tik spausdinami, kiti dar nė nepradėti. Šv. ministerija sulaukė sąsiuvinų paskirstymo darbą. Dešimtys tūkstančių jų guli sandėliuose, nes ministerija nerado laiko jų paskirstyti. Tik viename Vilniaus mieste trūko 20.000 vadovėlių. Lietuvos istorijos ir liet. literatūros vadovėliai dar ligi šiol neparuošti. Trūksta ir chrestomatijų rusų kalba. Šv. ministerija pernai net tris kartus keitė mokomąjį personalą. Trūksta visko. Tokiame Eišiškių rajone trūko 18 mokytojų, Vilniaus rajone — 27, Trakų — 29, 15 dėstytojų vid. mokyklose ir t. t. Pačiame Vilniuje iš 35 reikalingų remonto mokyklų tik 15 lig laiku atremontuota. Vilniaus srity daugelis mokyklų visai neremontuotos, neaprupintos baldais, kuru. Kadangi tokiose Dukšo, Pabradės, Smaleikos rajonuose nebuvo šviet. skyrių, tad visai nebuvo kam rūpintis mokomojo personalo sudarymu, vadovėliais ir mokslo priemonėmis. Mokykloms pavesti žemės sklypai, kuriuose jos pagal Mičiūрино planą turėjo parodyti stebūklus, anot deputatės Sveten-

Apie emigrantus

G. ŽEMKALNIS

Kartais man taip užėina, kad norisi pasikalbėti su savim. Gal būt aš save per daug vertinu, kaip pokalbio draugą, bet su kuo gi kitu galiu kalbėtis būdamas vienas namuose?

Tai gi, jau daugiau kaip trys metai praleisti šitame dideliame krašte. Sakoma, kad kažkada Rusija, kai neturėjo gero valdovo, nusiuntė pasiuntinius pas svetimą karalių ir pranešė jam: "Mūsų šalis didelė ir turtinga, bet tvarkos joje nėra. Ateikite ir valdykite mus". Australija atsiuntė konsulus į Europą, kurie skelbė: "Mūsų šalis didelė ir turtinga, bet žmonių joje trūksta. Ateikite ir padidinkite mūsų piliečių skaičių." Ėmiau ir atvykau. Ir žmoną atsigabenau, ir sūnaus sušilaukėme, ir giminių prisiviliojome. Ir štai dabar aš pradėdau klausti: kokios rūšies emigrantas aš esu? Politinis, ekonominis, politinis-ekonominis ar kriminalinis? Žinoma, toks emigrantų suskirstymas yra mano asmeniška pažiūra, tačiau kalbėdamasis su savim galiu sau tai leisti.

Politisinis emigrantas apleidžia savo kraštą laikinai dėl politinių priežasčių. Sąlygoms pasikeitus

kos, stovi tušti. Vilniaus mieste mokyklų būstai kai kur užimti organizacijų, nieko bendro neturinčių su mokyklomis. Iš 38 mokyklų Dukšto rajone vos 10 buvo aprūpintos kuru. Ne tik kitur, bet net sostinės Vilniaus srity daugelis mokyklų neremontuotos, neaprūpintos baldais ir kuru. Valdžiai svarbu tik skaičiai, rusų kalba, "ištikimybės" proklamavimas, o kaip ten iš tikro yra su liaudimi — niekas sau galvų nekvaršina. Beieškant už netvarką kaltininkų, pav., tokiam Vilniuje galiausiai už mokyklų patalpų nesutvarkymą visa bėda buvo suverta statybos trestų vedėjams Dulmanui ir Suchoručkinui, kurie įpareigoti "pasitaisyti". Bet kur rusams rūpės lietuvių švietimas.

PATYS BLOGIAUSI MOKINIAI — KOMJAU-NUOLIAI.

Mokytojai pasakoja, kad patys blogiausi mokiniai iš visų yra komjaunuoliai. Ne visi drįsta statyti jiems blogą pažymį, nes bijo, o jie laikosi įžūliai ir ne kartą patiems mokytojams net grąšina. Bet, ačiū Dievui, kad dar ne visose mokyklose jie yra. Todėl faktiškas jų ir visų kitų lygmuo, prastas randamas pačių kom. švietimo vadovų, iš tikro yra dar prastesnis. Vilniuj, kur ypač vedama didelė propaganda tarp komjaunuolių ir pionierių, itin didelis antرامةčių ir pataisininkų skaičius. Pav., tokios vid. mokyklos, kur direktoriauja Agarkovas, ir 7 metų mokyklos Nr. 11 (dir. Zbojevskas) apie trečdali mokinių turėjo blogus pažymius....

Pagal naują kurpalį tempiamas ne tik kalbų mokslas, bet ir medicina, biologija, visi gamtos mokslai, net matematika: ir jos turi rikiuotis pagal kažkuriuos genialius "Stalino pasakymus", už ku-

jis grįžta atgal. Vokietijoje mes beveik visi buvome politiniai pabėgėliai. Australijoje dauguma esame politiniai-ekonominiai emigrantai. Nėra čia ko vynioti į vatą ir sakyti, kad vien tik bėgome toliau nuo bolševikų. Aišku, tas veiksnys irgi buvo, bet pavalgyti ir apsirengti taip pat norėjome. Metai slenka. Kas nusvers svarstyklės: ilgesys ir idealai ar duona ir žaidimai? Kas išsisijos iš to keisto aplinkybių sudaryto kratinio — politinis ar ekonominis emigrantas?

Paskutinė emigranto rūšis yra kriminalinis emigrantas. Šiandien jų dauguma yra prisidengę politinio emigranto garbinga skraiste. Koks nors Jan Piechota už geležinės uždangos papjauna savo artimą (tai yra papjauna nelegaliai, be NKVD žinios) ir pabėga į vakarus. Kaip viskas toliau vyks ta nesunku įsivaizduoti. Kai ateina pareikalavimas jį gražinti kaipo kriminalinį nusikaltėlį, tas dar labiau sutvirtina jo padėtį. Bolševikai dažniausiai reikalauja gražinti svarbesnius politinius pabėgėlius apšaukdami juos kriminalistais.

Jeigu aš išsisijosiu ekonominiu emigrantu? Kaip mane įvertins pasilikę namuose? Gal jie, su pagrindu, mano pasielgimą jų atžvilgiu pavadins kriminalu? Gal sau ir dar kai kam tapęs ekonominiu emigrantu jiems tapsiu kriminaliniu? Tur būt.

rių neigimą ar nuo jų nukrypimą ne tik gali netekti vietos, bet vieną dieną ir visai dingti be žinios. Ne kartą net prof. sąjungos (žmonėms per jas apklausinti ar žinioms patikrinti", kad žmonės nuo jų nepabėgtų ar neįtartų ko nors bloga) emvėdistai tam tikslui išnaudoja. Vakarų Europa žino tokį Mendelį, Virchovą, Weismaną, Morganą ir kt., bet jie dabar Lietuvoj uždrausti. Viešai šiuo metu Lietuvoj pasisakyti už mendelizmą — tas pat, kaip kad sau prie krūtinės prisikabinti lentą su užrašu: "Žiūrėkite, kas aš esu: liaudies priešas". Vietoj jų visur turi skambėti Pavlavo ir Mičiurino vardai, kurie viską galėjo, todėl jų sekėjai net visą Sibirą ateity žada paversti vienu žydinčiu sodu... Liūnė Janušytė šios rūšies propagandai akleisti ir "kenkėjams buožėms ir kunigams" pavaizduoti parašė tam tikslui net spec. apysaką "Žalioji šeima." Bet kai kartą šį pavasarį per tokį biologijos mokytojams apšviesti susirinkimą Kaune viena iš dėstytojų paklausė "referentą", kokia gi yra to pavlovizmo ir mičiurinizmo esmė, kuo jie pranašesni už Mendelį, tas nieko iš esmės negalėjo paaiškinti, tik pastebėjo: "Taip genialaus leninizmo-stalinizmo mokslo nustatyta — ir taip turi būti..." Tuo ta "pažanga" ir remiasi — budriai sekant, kad "nebūtų niekur nukrypta nuo linijos", nors ne kartą net patys "profesorai" nesusigauja, kur konkrečiai atvejais einama "su linija", o kur jau ne. Mokyklose vyksta nuolatinis tikrinimas, kiek išmokyta bolševizmo, keikiant buržujus, ypač amerikiečius ir visus vakariečius. Tačiau žmonės ne jų nemėgsta, bet rusų bolševikų.

(Bus daugiau)

ELTA

Vakar buvau susitikęs švedą. Jis jau yra Australijoje dvidešimt penkis metus. Atvyko būdamas dešimties metų amžiaus. Švediškai aš nesuprantu, bet jis pats prisipažįsta kalbą silpnai. O čia atvykęs gi nemokėjo nei vieno žodžio kita kalba kalbėti kaip savąja. Argi mūsų vaikų laukia toks pat likimas, jeigu pasaulinė velniava ir toliau tęsis neduodama mums galimybės galutinai apsispręsti?

Aš gyvenu šeimų stovykloje. Lietuvių čia, galima sakyti, nėra. Dauguma įvairūs slavai. Jų vaikai jau pradeda kartais tarp savęs kalbėtis angliškai. Kai jie ateina pas mane į kantiņą aš nei kiek nenustembu išgirdęs: "Please give me lioda..."

Kame priežastis? Kodėl tie obuoliai taip toli rida nuo obelės?

Viena iš priežasčių yra, kad tėvai jau apsisprendė ir tapo ekonominiais emigrantais. Dėl to negalima jiems nieko sakyti Tokio gero gyvenimo jie niekada neturėjo ir niekada neturės. Be to, tie, kurie gimė ir užaugo Sovietų Sąjungoje dažniausiai turi kitokį tėvynės sąvokos supratimą negu mes. Kita priežastis — tėvų kalba. Jeigu tėvų kalba yra neturtinga ir susideda iš maždaug 500 žodžių ir dar prie to kas trečias žodis yra "pierunia jasna" ir pan., vaikai nejuočiomis pradeda ieškoti naujų žodžių anglų kalboje, pradeda juos maišyti ir gaunasi žmones juokiantis žargonas. Tačiau už kokių penkių metų bus likusi tik viena kalba.

Kokiais emigrantais mes tapsime? Kokiais obuoliais išaugs emigracijoje gimusi mūsų naujoji karta?

Iš pirmosios atominės bombos sunaikintos Hirošimos kalbėdamas per radijo į pasaulį vienas pamokslininkas pasakė: "Aš stoviu toje vietoje, kur

Beatričė

Ar girdi?

Sudužus šypsena,
šukes paliko telimoj ir nepažįstamoj gatvėj.
Be jos,
Atėjome pilkais veidais
ir pilku žvilgsniu nešini.
Parodėme tuščias rankas —
Ir mūsų lūpos nieko nežadėjo.

Ir vien saulėlydžių raudonė
plaukdama langais,
dar atneša — parodo
dangų.

— Ar tiki? —
paklausia, — skambina varpai!
(tu jų negirdi)
— Ir šaukia tavo vardą
(kurį tu užmiršai)

Aiškiau, aiškiau...
liepsnoja vakaro langai;
užsidega veidai pilki
ir rankom sau krūtinę ardo:

... Ir skamba,
niekas kitas, skamba ten —
varpai.

prasidėjo pasaulio pabaiga." Atsakykime patys sau į klausimą, kur mes stovime: ant Nemuno krantų, kryžkelėje ar toje vietoje, kur prasidėjo mūsų vardo pabaiga.

Vertė C. Petrikas

Dubrovskis

S. A. PUŠKIN

(Tąsa 9-ta)

Greitai kiti įvykiai nukreipė žingeidžiųjų plepių dėmesį: pasirodė plėšikai skleidami baimę visoje apylinkėje. Valdžios imtosios prieš juos priemonės pasirodė nepakankamos. Plėšimai, kas kartą nuostabesni, sekė vienas kitą. Keletas trejetų prisėdę plėšikų dienos metu važinėjo po visą guberniją. Jie sulaikydavo keleivius ir paštą, atvažiuodavo į kaimus, plėšdavo dvarininkų namus ir juos degindavo. Gaujos vadas pasižymėjo protu, drąsa ir kažkokiu kilnumu. Apie jį pasakojo stebūklus. Dubrovskio vardas buvo visų lūpose ir visi buvo tikri, jog jis, o ne kas kitas, vadovauja drąsiems piktadariams. Stebėjosi vienu: Treokūrovo dvarai liko nepaliesti; plėšikai neapiplėšė nė vieno jo svirno, nesulaikė nė vieno vežimo. Priprastu savo išdidumu Treokūro-

vas visa tai siejo su baimė, kurią jis įteigė visai gubernijai, o taip pat dėl geros policijos, įsteigtos jo kaimuose. Iš pradžių kaimynai tarpusavy šaipėsi iš Treokūrovo išdidumo ir kiekvieną dieną laukė kada neprašyti svečiai aplankys Pokrovskoje, vietovę, kurią apiplėšti apsimokėtų; tačiau galų gale turėjo sutikti ir pripažinti, kad ir plėšikai jam rodė nesuprantamą pagarbą. Treokūrovas triumfavo išgirdęs apie naujus plėšimus, juokėsi iš gubernatoriaus, ispravniko ir kuopų vadų, nuo kurių Dubrovskis visada laimingai pasprukdavo.

Tuo tarpu atėjo spalio 1-oji — Treokūrovo kaimo bažnyčios metinė šventė. Vienok pirm, negu imsime aprašinėti tą šventę ir tolimesnius įvykius, mes turime supažindinti skaitytoją su asmenimis, jam visai nežinomais, arba tais, apie kuriuos tik prabėgomis užsiminėme savo apysakos pradžioje.

VIII

Skaitytojas, greičiausia, jau spėja, kad Kirilo Petrovičiaus duktė, apie kurią mes prasitarėme tik keliais žodžiais, yra mūsų apysakos didvyrė. Mūsų aprašomu laiku ji turėjo septyniolika metų ir jos grožis buvo pilnai pražydes. Tėvas ją mylėjo beprotiškai, tačiau elgėsi su ja savotiškai, tai stengdamasis patenkinti mažiausią jos įnorį, tai baugindamas ją griežtu, o kartais net ir žiauriu, elgesiu. Įsitikinęs, kad ji prisirišusi prie jo, mylinti jį, jis niekada nesugebėjo įsigyti jos pasitikėjimo. Ji priprato slėpti nuo jo savo jausmus ir mintis, nes niekada tikrai nežinojo kaip jis reaguos. Ji neturėjo draugių ir išaugo vieniša. Kaimynų žmonos ir dukterys retai atvažiuodavo pas Kirilą Petrovičių, kurio kasdieniniai pasikalbėjimai ir pasilinksminimai reikalavo vyrų, o ne moterų draugijos. Mūsų gražuolė retai pasirodydavo Kirilo Petrovičiaus puotaujančių draugų tarpe. Didžiulė biblioteka, daugumoje XVIII amžiaus prancūzų rašytojų veikalų, buvo atiduota jos žiniai. Tėvas niekada nieko neskaitęs, vien tik tai "Tobulą virėją", negalėjo jai nurodyti, kurias knygas pasirinkti, ir Maša, paprasčiausiu būdu pervarčiusi įvairiausio turinio veikalus, pasirinko romanus. Tokiu būdu užbaigė ji savo auklėjimą, pradėtą kažkada p-lės Mimi, kuriai Kirila Petrovičius rodė ypatingą pasitikėjimą ir prielankumą ir kurią, galų gale, buvo priverstas patydomis išsiųsti į kitą dvarą, kada tos draugystės pasėkos pasidarė labai aiškios. Panelė Mimi paliko gana malonų atminimą. Ji buvo gera mergaitė ir niekada nepiktnaudavo savo įtakos, kurią, matyt, turėjo Kirilai Petrovičiui ir tuo išsiskyrė iš būrio kitų "draugių", dažnai jo keičiamų. Pats Kirila Petrovičius, atrodo, mylėjo ją daugiau negu kitas ir devynių metų vaikas, primėnas p-lės Mimi bruozų, augo pas jį ir buvo pripažintas jo sūnum, neatsižvelgiant į tai, kad dauguma basų vaikėzų, panašių į Kirilą Petrovičių kaip du vandens lašai, bėgiojo po jo langais ir buvo laikomi dvaro vaikais. Kirila Petrovičius išrašė iš Maskvos savo mažam Sašai prancūzų mokytoją, kuris atvyko į Pakrovskoje kaip tik per mūsų aprašomus įvykius.

Šitas mokytojas Kirilai Petrovičiui patiko savo malonia išvaizda ir paprastu elgesiu. Jis pristatė Kirilai Petrovičiui savo pažymėjimus ir laišką vieno Treokūrovo giminaičio, pas kurį jis buvo ketveris metus vaikų auklėtojas. Kirila Petrovičius visa tai peržiūrėjęs liko nepatenkintas tikrai, kad prancūzas jaunas ir tai ne dėl to, kad manė, jog jaunatvė nesuderinama su ištverme ir patyrimu, kurie reikalingi mokytojui, bet turėdamas abejonių, kurias nutarė tuč-tuoju jam paaiškinti. Dėl to jis pasikvietė pas save Mašą (Kirila Petrovičius prancūziškai nekalbėjo ir ji buvo jo vertėja).

— Ateik čia, Maša: pasakyk tu šitam musje, kad buvę nebuve — priimu jį; tik sąlyga, kad jis paskui mano mergytes nedrįstų vaikiotis, nes aš jį, kalės vaiką... išversk jam tai, Maša.

Maša paraudo ir pasakė mokytojui, prancūziškai, kad jos tėvas tikisi iš jo kuklumo ir doros elgesio.

Prancūzas jai nusilenkė ir atsakė, jog jis tikisi užsitarnauti pagarbą, net jeigu nepavyktų įsigyti palankumo.

Maša tiksliai išvertė jo atsakymą.

— Gerai, gerai, — tarė Kirila Petrovičius. — Ne-reikalinga man nei jo pagarba, nei palankumas. Jo darbas mokyti Sašą gramatikos ir geografijos, išversk tai jam.

Marija Kirilovna savo vertime sušvelnino šiurkščius tėvo išsireiškimus, ir Kirila Petrovičius atleido savo prancūzą į priestatą, kuriame buvo jam paskirtas kambarys.

Maša nekreipė dėmesio į jauną prancūzą. Išauklėta aristokratų prietaruose ji laikė mokytoją kažkuo tarp tarno ir amatininko, o tarnas ar amatininkas jai netrodė vyras. Ji nepastebėjo nei kokį įspūdį padarė ponui Deforžui, nei jo sumišimo, nei virpesio, nei pasikeitusio balso. Kelias dienas iš eilės ji susitikdavo Deforžą nekreipdama nė mažiausio dėmesio. Staiga ji įgavo visai kitą nuomonę apie jį ir visai kitą jo sąvoką.

Kirilos Petrovičiaus kieme paprastai būdavo auginama keli meškiukai, kurie buvo viena svarbesnių Pakrovskoje dvarininko pramogų. Kol meškiukai būdavo jauni juos kiekvieną dieną atveddavo į svetainę, kur Kirila Petrovičius praleisdavo ištisas valandas pjudydamas juos šunimis ir katėmis. Suaugę jie būdavo pririšami retežiais ir laukdavo tikro pjudyto. Kartkartėmis atveddavo mešką prie pono lango ir pririšdavo jai apkaltą vinimis tuščią degtinės statinę; meška apuostydavo ją, paskui atsargiai liesdavo koją ir įsidurdavo, supykusi smarkiau pastumdavo ir dar smarkiau įsidurdavo. Nuo to meška įsiusdavo, puldavo statinę ir tai tęsdavosi iki atimdavo iš nelaimingo žvėries jį pykinantį daiktą. Būdavo, jog į vežimą įkinkydavo dvejetą meškų, prievarta įsodindavo svečią ir paleisdavo važiuoti Dievo valiai. Tačiau geriausiu pokštu Kirila Petrovičius laikė šį:

Išalkusią mešką uždarydavo tuščiam kambaryje pririšdami ją virve prie įsukto sienoje žiedo. Virvė būdavo per visą kambarį; tik vienas priešingas kampas būdavo nepavojingas nuo išalkusio žvėries. Paprastai atveddavo naują prie to kambario durų, netikėtai jį įstumdavo pas mešką, duris užtrenkdavo, ir nelaimingą auką palikdavo su gauruočiu. Vargšas svečias, apiplėšytas skvernais ir apfas-kytas iki kraujo, greitai surasdavo saugųjį kampą, tačiau kartais būdavo priverstas ištisas tris valandas išstovėti prisišliejęs prie sienos ir žiūrėti, kaip įsiutęs žvėris už poros žingsnių nuo jo baubė, šokinėjo, stoji pietu, plėšėsi ir stengėsi jį pasiekti. Tokie tai buvo taurūs rusų pono pasilinksminimai! Prabėgus kelioms dienoms po mokytojo priėmimo Treokūrovas staiga prisiminė jį ir sumanė pavaišinti meškos kambariu: dėl to jis pakvietė jį vieną rytą ir nusivedė tamsiais koridoriais. Staiga šoninės durys atsidarė — du tarnai įstūmė prancūzą į kambarį ir užrakino duris. Atsitokęs mokytojas pamatė pririštą mešką; žvėris pradėjo prunkštauti iš tolo apuostinėdama savo svečią, atsistoję ant paskuti-

Lithuania

HISTORICAL SURVEY

By Dr. A. STANYS

(Continued)

International Relations

On July 12, 1920 Soviet Russia in the Peace Treaty signed with Lithuania, recognized the latter as an independent State with Vilnius as her capital and including the province of Gardinas. Thus the foundation of friendly relations between these two states was laid. Unfriendly relations existed between Lithuania and her Polish neighbour, who in April, 1919, seized the Lithuanian capital and the part of the Vilnius province by force. In the summer of 1920 the Red Army drove the Poles out of Vilnius and, in accordance with the Peace Treaty, returned the city to Lithuania.

No sooner had fortune changed in favour of the Poles than latter reoccupied Vilnius on October, 1920, in spite of the neutrality maintained by Lith-

uania during the Polish-Russian conflict and the accord they themselves had made with Lithuania under the auspices of the League of Nations, two days before. Having seized Vilnius the Poles began to push forward into inner Lithuania. The Lithuanian army, taken by surprise, could pass over to attack only by the second half of November. It was then too late to recover Vilnius, since a commission of the League of Nations had stopped hostilities and charged international bodies with the solution of this conflict. Since the Poles did not acknowledge the competence of any international body to settle the dispute, Lithuania broke off all relations with Poland. This state of neither war nor peace existed between Lithuania and Poland up to March, 1938, when a Polish ultimatum demanded the resumption of diplomatic relations, and Lithuania acceded, for the sake of peace.

Owing to the constant intrigues of the Poles, Lithuania was late in taking her place among the states of the world. The United States of America were the first to recognize Lithuania de jure (July 28, 1921). Some months later, she was received into the League of Nations, and in the following year all the other States recognized her. When, in 1923, a special convention of the Allies attributed to Lithuania the Territory of Klapiėda (Memel) which had been detached from Germany by the Treaty of Versailles as preponderantly Lithuanian in character, and had been temporarily administered by France, the Lithuanian international problems except those concerning Vilnius and her territory, were solved. That the Territory of Klaipėda desired to belong to Lithuania was clearly manifested by the revolt of her inhabitants in favour of Lithuania in January, 1923.

Internal Affairs.

While still engaged in solving important international problems, internal affairs were not neglected by the Lithuanian Government. On May 15, 1920, the Constituent Assembly met, having been elected by direct, secret, equal vote. After working for two years the Constituent Assembly adopted a Constitution of the country and then dissolved, giving place to the regular parliament, in Lithuanian, Seimas. One of the most important achievements of the Seimas was the Agrarian Reform which revolutionized the country's agricultural economy. The large estates were broken up into small farms which were distributed to people who either had no land or too little to make farming profitable. The largest units left generally did not exceed 80

nių kojų ir pradėjo eiti į jį... Prancūzas nesumišo, jis ne bėgo, bet laukė puolimo. Meška artėjo. Deforžas išsitraukė iš kišenės mažą pistoletą, įkišo jį į išalkusio žvėritės ausį ir iššovė. Žvėris sudribo. Visi subėgo. Durys atsidarė — Kirila Petrovičius įėjo nustebtas pokšto užbaiga.

Kirila Petrovičius būtinai norėjo išsiaiškinti visą reikalą, būtent, kas įspėjo Deforžą apie paruoštą pokštą ir kodėl jis laiko kešenėje užtaisytą pistoletą. Jis pakvietė Mašą. Maša atbėgo ir išvertė prancūzui tėvo klausimus.

— Aš apie mešką nieko negirdėjau, — atsakė Deforžas, — tačiau aš visada nešioju su savim pistoletą, nes nepasiryžęs kęsti nuoskaudų, už kurias dėl savo padėties negaliu reikalauti atsisteisiant.

Maša žiūrėjo į jį nustebusi ir jo atsakymą išlvertė tėvui. Kirila Petrovičius nieko neatsakė, tik liepė išvilkti mešką ir nulupti jos kailį; paskui savo žmonėms tarė: Drąsus! Neišsigando, dievaži neišsigando. Nuo to laiko jis Deforžą pamėgo ir daugiau nemėgino jį bandyti.

Tačiau šis įvykis dar didesnę įspūdį padarė Marijai Kirilovnai. Jos vaizduotė buvo sukrėsta: ji matė negyvą mešką ir Deforžą ramiai su ja bešnekančią. Ji pamatė, jog drąsa ir išdidumas nėra vieno luomo privilegija ir nuo to laiko pradėjo jaunajam mokytojui rodyti daugiau pagarbos, kiekvieną valandą didėjančios. Tarp jų užsimezgė šioks toks bendravimas. Maša turėjo puikų balsą ir muzikalinius gabumus. Deforžas pasisiūlė mokyti ją muzikos. Dabar skaitytojui bus nesunku įspėti, jog Maša jį įsimylėjo pati sau dar neprisipažindama.

(Bus daugiau)

hectars (200 acres). The only exceptions were for model farms. This reform affected about 500,000 hectares. It took several years to carry out his plan and during this period the original law was changed permitting units up to 150 hectares. The first as well as the second land reform law provided compensation for the expropriated land.

A very important incident in the economic life of independent Lithuania was the introduction of Lithuanian currency in the autumn of 1922. The monetary unit, the *litas*, was worth one tenth of a U. S. A. gold dollar.

Having laid a solid foundation for the finances of the country, the successive Lithuanian Governments never swerved from their original careful economic policy and thereby saved Lithuania from the economic crises and the wave of inflation which swept almost the whole Europe.

Under the Czarist regime, Lithuania had been a neglected corner of the enormous but backward Russian Empire. Independent Lithuania was faced with the great problem of making up for 120 years of neglect and forced separation from Western influences. She had to work hard to raise her cultural and economic level to the better western standards. For twenty-two years her people laboured unremittingly and achieved wonders in both cultural and economy. They worked with energy and enthusiasm, for were they not, at long last, free again? They, even as their brother Baltic peoples, were

prosperous and progressive and had faith in the future.

The Catastrophe.

But the skies of Europe which had been darkening for some time, became completely black. Nazi-Germany was on the rampage. After Austria and Czecho-Slovakia came the turn of Lithuania. In March, 1939, Germany brutally tore the Territory of Klaipėda from Lithuania, depriving her of her only good seaport. And then came the Second World War. The civilized world reeled under this catastrophe. To Lithuania and her sister Baltic States, the disaster was measureless. They tried desperately to remain neutral, but that did not save these innocent victims of imperialistic aggression. They lost the exercise of their sovereignty, they had to suffer three successive foreign occupations, their countries were terribly ravaged, their people in great part dispersed: deported to the farthest regions of Siberia, deported for slave labour to Germany or scattered all over Europe. The War is over but the unhappy Baltic States are still under foreign rule. Their people are still struggling despairingly not only for liberty but for life itself. Their misery is boundless, but they are sustained by faith in the principles of right and justice proclaimed by the leaders of the great Western Democracies. They fervently hope that the day is not far distant when these great principles will be applied to them, too.

THE TWELVE HUNTSMEN

By BROS GRIMMS

THERE was once a king's son, who had a sweetheart, and loved her much. Now as he was sitting contentedly with her, news came to him that his father was sick and likely to die, and had a great desire to see him before his end came. So the prince said to his sweetheart: "Now I must go away and leave you; keep this ring to remember me by. When I am king I will come back and fetch you home." So he rode off, and when he got to his father's house the king was very sick and near to death "Dear son," he said, "I wanted to see you once more before I died; promise me you will marry the one I shall name." And he named the daughter of a certain king who was to be his wife. The son was so sad that he took no thought what he was doing, but said: "Yes, dear father, I will do as you wish." With that the king shut his eyes and died.

When the prince was proclaimed king, and the days of mourning were passed, he had to fulfil his promise that he had given to his father; so he sued for the hand of the king's daughter, and she consented. When his old sweetheart heard that she nearly died of grief. But her father said to her:

"Dear child, why are you so sad? You shall have whatever you desire." She thought for a moment, and then said: "Dear father, I want eleven maidens, exactly like me in face and form and stature." "If it is possible", said the king, "your wish shall be fulfilled." He had search made throughout his kingdom until eleven maidens were found, each like daughter in face and form and stature.

When they were brought to the king's daughter she had twelve sets of huntsmen's clothing made, all alike, and the eleven maidens each put on a suit, and she put on the other one. So she said good-bye to her father and rode off with them until she came to the court of her old sweetheart that she loved so much. She asked if he were in need of huntsmen, and whether he would take them all into his service together. The king looked at them without recognizing her, but because they were all such fine-looking young men he was glad to take them; so they became the twelve royal huntsmen.

Now the king had a lion, which was a wonderful animal, for it knew everything that was hidden and secret. It happened one evening to say to the

king: "I suppose you think you have twelve huntsmen?" "Why, yes," said the king, "twelve huntsmen they are." "You are wrong," the lion went on, "they are twelve maidens." The king answered: "That can never be true. How can you prove it?" "Oh, just have some peas scattered about the floor of your ante-room," answered the lion. "You will soon see. Men have such a firm pace, that when they walk over peas none of the peas move. But girls go hopping and tripping and shuffling, so that the peas roll about." The king was pleased with this advice, and he had the peas scattered.

But one of the king's servants was kind to the huntsmen, and when he heard that they were to be put to the test he went and told them everything, saying: "The lion wishes to show the king that you are girls." The king's daughter thanked him, and afterwards said to the maidens: "Keep yourselves in hand, and tread firmly on the peas." Next morning, when the king sent for the twelve huntsmen, they came into the ante-room where the peas were and trod firmly on them, walking so surely and sturdily that not one of the peas rolled about or so much as moved. They went out again, and the king said to the lion: "You were lying to me. They walk like men." The lion replied: "They knew they would be put to the test, so they kept themselves in hand. But have twelve spinning-wheels brought into the antechamber, and when they pass them they will look at them with joy, as no man would do." This notion pleased the king, and he had spinning-wheels put in the ante-room.

But the same servant who was friendly with the

huntsmen went to them, and told them of the plot. Then they were alone the king's daughter said to her eleven maidens: "Control yourselves, and do not look at the spinning-wheels." In the morning the king sent for his twelve huntsmen, and they came through the ante-room without looking at the spinning-wheels at all. Again the king said to the lion: "You lied to me. They are men, for they never even looked at the spinning-wheels." The lion answered: They knew they were being put to the test, and so they controlled themselves." But the king had lost faith in the lion.

The twelve huntsmen attended the king regularly when he went hunting, and the longer they stayed the better he liked them. Now it came about that one day when they were hunting news was brought that the king's betrothed was approaching. When the rightful betrothed heard that she was so grieved that her heart almost ceased to beat, and she fell to the ground in a faint. The king thought his favourite huntsman had had an accident, so he ran to the spot to help him, and pulled off his glove. Then he saw the ring which he had given to his first sweetheart, and when he looked at her face he recognized her. His heart was so touched that he kissed her, and when she opened her eyes he said: "You are mine and I am yours, and no one in all the world can alter that." But he sent a message to his second sweetheart, asking her to go back to her own country because he had a wife already, and he who finds the old key does not need a new one. So the wedding-feast was held; and the lion was taken back into favour, for he had spoken the truth after all.

News

COMMUNISTS EXECUTE "DEVIATIONIST"

A.A.P.-Reuter

SINGAPORE, August 26.

On the orders of the politburo of the Malayan Communist Party, former terrorist leader Siew Lau, of Malacca, has been executed by comrades as "a dangerous deviationist," says a Malayan Federal Government statement.

It adds that documents recently captured by security forces that the execution took place on May 15.

Siew Lau's wife and his friend Chee Ping, were shot with him.

According to the captured documents, Siew Lau had insisted that the terrorist struggle in Ma-

laya had been a failure and that the situation was hopeless.

(The Advertiser)

YUGOSLAVIA WITH WEST IN "UNWRITTEN PACT"

It is now permissible to speak of an unwritten alliance between the US and Yugoslavia to defend European peace against possible Soviet aggression, says M. S. Handler, special correspondent of the "New York Times," in a dispatch from Bled, Yugoslavia.

The talks just concluded between the Prime Minister of Yugoslavia (Marshal Tito) and Mr. Averell Harriman, President Truman's special envoy, have widened the area of understanding to this point, adds the correspondent.

Before leaving for London, Mr. Harriman said the following points were discussed —

— Economic and military assistance programmes for Yugoslavia.

— Ways and means of preventing World War III.

— The problem of Yugoslavia's international balance of payments.

— Soviet policy towards the non-Soviet world.

— The Kremlin's objectives and tactics.

— Marshal Stalin's personality and leadership.

— The probable effect of a Soviet attack on general peace.

— The Yugoslav Governments plan for expanding the nation's economy.

Agreement

Mr. Harriman said that he and Marshal Tito agreed on these points: —

— Rearmament was the surest way to prevent another world

war.

— One danger of war would come from Russia's possible miscalculation of the reaction of the Western Powers to local aggressions.

— The action in Korea might be proved to be a decisive lesson to the Kremlin.

Mr. Harriman said he did not comment on Marshal Tito's belief that war against Yugoslavia could not be localised, but he added: — "I did not dispute Marshal Tito's position."

Marguerite Higgins, special correspondent of the "Herald Tribune", says that Marshal Tito told her that Yugoslavia would instantly join the West if Russia attacked Europe.

Tito declared that his forces would enter battle even if the Communist thrust came miles away from the Yugoslav borders.

He agreed that it was very probable that Stalin would seek to lure Yugoslavia away from the West with an offer of neutrality.

"We would reject such an offer said Tito, "for we realise very well that the Russians would turn against us the moment we had finished serving their purpose.

Tito's View

"I remain absolutely sure that the Kremlin will not resort to aggression if Stalin believes that such an attack would lead to a world war."

Tito described the increased number of border raids by the satellites on Yugoslavia as part of a war of nerves.

"But they do constitute elements of real aggression", he said, "and add to the danger of war."

Tito added that Yugoslavia considered itself a "de facto part of the collective security wall being built against Soviet imperialism."

(The Advertiser)

MYSTERY POISONING BRINGS TERROR TO FRENCH VILLAGE

Doctors, psychiatrists scien-

tists and police have joined forces in a tiny village in the south of France, Pont-Saint-Esprit, in a desperate race to track down the cause of "bread poisoning" which hits so far resulted in three deaths, four attempted suicides and 200 cases of mental and physical disorders.

The poisoning, which has spread terror in the village and has affected 60 families in the past few days, has been traced to bread sold in one bakery.

But toxicologists have not yet isolated the harmful element, and the authorities fear it might appear in other consignments of homemilled flour from the district.

The first toxic effects of the bread were noticed early last week, but it was not until the week-end that the affair took a serious turn.

On Sunday 23 people were admitted to nearby psychiatric hospital, and doctors reported 15 cases as serious.

Many stricken citizens have become violently delirious and subject to hallucinations.

Some have screamed that they were being attacked by wild beasts. Others thought they were surrounded by flames.

The latest victim, 75-year-old Louis Guigou, was carried to hospital during last night screaming that "the burning snakes were eating him."

Deaths and injuries have resulted from victims jumping from windows in attempts to escape from their hallucinations.

The Mayor, Albert Hevrard, said: "I have seen healthy people suddenly become terror-stricken and furious, tearing off clothing and screaming."

Mme Mossi, head nurse at the hospital, said a sick child had screamed that her toys had become threatening monsters.

Police at the village, which is north of Avignon and on the Rhone, have closed 21 of the 23 flour mills in the district.

Doctors are examining a theory that the poisoning is caused by a fungus which was known in

the Middle Ages as the "burning death."

Food poisoning was reported from other parts of France.

In Loire Valley villages, 80 people are reported to be suffering from food poisoning after eating horse meat sold by a travelling butcher.

One hundred cases of poisoning were registered at Saint Galmier, in Central France, after people had eaten ice cream.

(The Advertiser)

3,104 CASUALTIES IN U. S. WAR MANOEUVRES

NEW YORK, Aug. 26.

The US Army, determined to make the past two weeks' manoeuvres in North Carolina as "real as possible, succeeded so well that there were 3,104 casualties (including illness and disease).

However, the army explained that they were "considerably lower" than expected.

Thirteen soldiers have died so far in the manoeuvres which are the biggest since World War II.

High-ranking Army and air force officers watched the dropping of 4,000 paratroopers as a climax to the manoeuvres.

More than 85 soldiers were injured in the jump — 14 of them seriously.

The parachute of one paratrooper failed to open, and he plummeted 1,000 feet, but when only 55 ft. from the ground his emergency chute opened and he landed safely.

(The Advertiser)

U. S. SABRE JET'S NEW RECORD

A. A. Press

DETROIT, Aug. 19.

Flying his F86E Sabre jet at an average speed of 628.6 m.p.h., Col. Fred Ascani today broke the world record for a 100 kilometres (62 miles) closed course.

It eclipsed the record of 605.2 m.p.h. set by Britain's John Derry in a De Havilland 108 jet in 1948.

Officials later announced that the even higher speed of 635.4 m.p.h. attained by Col. Ascani in a test flight, would be recognised

Australijos Lietuviu Bendruomene

MINĖKIME LIETUVOS KRIKŠTO 700 METŲ SUKAK- TĮ

Lietuvos Krikšto 700 metų sukaktis suėjo š. m. liepos 17 d. A. L. B. Krašto Valdyba susitarė su A. L. Katalikų Centro Valdyba, kad ten, kur yra A. L. K. D-jos skyriai, jie rengs tą minėjimą, kur jų nėra, prašoma tą minėjimą organizuoti ALB apylinkių valdybas.

Be to, minėtina yra Lietuvos Bažnytinės Provincijos įsteigimo ir tiek pat metų nuo J. E. Arkivyskupo Dr. J. Skvirecko pasky-

as a new world record.

FREE SHOW FOR PERON SUPPORTERS

NEW YORK, Aug. 21.

Excitement is growing madly in Argentine as Buenos Aires prepares for tomorrow's rally, which is designed to bring about the nomination of Gen. Peron and Eva Peron as President and Vice-President for the 1952-58 term.

The "New York Times" says the rally will be the biggest in the history of Latin America.

One quarter of Argentina's population of 16 mil. will be there.

Every available train, truck and car is hauling people to the city.

The entire transportation of Argentina is working at top pace and it is all free — even the city's taxis have been mobilised to haul people to the rally without the payment of fares.

Soup kitchens are being set up around the city ready to serve free meals.

Three football matches will be played under lights with free admission, and after midnight every important theatre and movie house will open doors to Peronistas for free performances.

The grand climax will come when the Perons appear to accept this expression of the country's will and agree to head the Peronista ticket at the election on November 11.

(The Advertiser)

rimo Kauno Arkivyskupu Metropolitu — 25 metų sukaktis.

KUR SIŪSTINOS AUKOS

Pranešame, kad įvairiems reikalams aukos, mokesčiai, pav., Tautos Fondui, tautinio solidarumo mokesčiai, ligoniams Vokietijoje, Lietuvių Raudonajam Kryžiui, Diepholzo lietuvių gimnazijai, A. B. N., Mažosios Lietuvos reikalams ir kt. prašoma siųsti: Mr. M. Bogušas, Box No. 15, CANTERBURY, N. S. W. Siunčiant piniginius ar Postal Note, turi būti pažymėta, kuriam reikalui pinigai skiriami. Rašykime aiškiai, kad nesisidarytų sunkumų, neaiškumų ir laiko trukdymų

TAUTOS FONDO VAJUS

Tautos šventės proga ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba skelbia Rugsėjo mėnesį Tautos Fondo vaju. Visi tautiečiai kviečiami gausiai aukoti mūsų Tėvynės laisvinimo darbą paremti. Tautos Fondo aukų lapus turi: J. Abromas, Br. Bakšinskas, J. Kalvaitis, J. Opulskis, V. Ratkevičius, V. Šimkus, E. Taparaukas, V. Užubalis, J. Vildžius, V. Vosylis, J. Zdanavičius ir visi valdybos nariai. Tautiečiai, negalį aukų įteikti šiems asmenims, prašomi jas siųsti Valdybos vardu Box 1296L, GPO, Adelaide.

ALB Adelaidės Apyl. Valdyba

A. L. B. TARYBOS SUVA- ŽIAVIMAS

ALB Krašto Valdyba š. m. rugpjūčio 17 d. posėdyje nutarė šaukti ALB Tarybos suvažiavimą š. m. gruodžio 29-30 dienomis Melbourne, kaip praecito suvažiavimo buvo nustatyta suvažiavimo vieta.

LAS VALDYBA PASISKIR- TĖ PAREIGOMIS

Sydnejuje įsisteigusio Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Valdyba pareigomis pasiskirstė sekančiai: pirm. inž. Daukus, vice-pirm. inž. Grudžinskas, sekr. inž. Grina, išd. V. Stelemekas ir kultūros vadovas J. Žukas.

A T I T A I S O M A

Vis atsiranda asmenų, kurie, matyt, randa malonumo klaidinti visuomenę, kaip štai "Britanijos Lietuvis" Nr. 23 tilpusi korespondencija, į kurią atsakoma, kad "Mūsų Pastogė" nėra Australijos Lietuvių Bendruomenės organas. Be to, kad ALB Krašto Valdybos pirmininkas yra J. Vaičaitis, bet ne A. Baužė.

A T S I Š A U K I M A S

Šiais metais mes švenčiame Lietuvos Karaliaus Mindaugo krikšto 700 metų sukaktį.

Šis didelis mūsų istorijos įvykis turi būti visų mūsų iškilmingai švenčiamas, kaip pradžia Krikščionybės įvedimo Lietuvoje. Tas pakreipė lietuvių tautą į vakarų krikščionišką kultūrą ir davė pradžią Lietuvos vienybei ir galybei.

Šia švente mes turime atkreipti istorikų, poliitikų, o ir visų kitų dėmesį, kad mes patys persiorientavome į krikščionišką kultūrą ir į vakarų civilizaciją, o ne svetimieji — vokiečių ordinaai ir lenkai — atnešė ją mums, kaip jie patys giriasi.

Mūsų istorikai ta proga turės su didesniu atsidėjimu išstudijuoti šį įvykį ir paskelbti pasauliui, o mūsų visų pareiga aktyviai dalyvauti šventės minėjimuose, atitinkamai paruošti paskaitas, savo ir svetimoje spaudoje atžymėti šį garbingą mūsų istorijos įvykį.

Tegul būna ši šventė demonstracija prieš tuos, kurie giriasi savo nepelnytais nuopelnais ir prieš tuos, kurie persekioja krikščionybę, žudo mūsų tėvus, brolius ir seseris Karaliaus Mindaugo žemėje — mūsų Lietuvoje.

Šiuo raštu kreipiuosi į visus Australijos lietuvius ragindamas kuoskaitlingiausiai dalyvauti ruošiamose šventėse, o visose didesnėse lietuvių kolonijose suruošti iki šių metų pabaigos tokius minėjimus.

Aleksandras Mauragis
ALB Krašto Valdybos švietimo
ir Kultūros Dalies Vedėjas

Lapes pasaka

VINCAS PIETARIS

(Tąsa)

MUŠTAS NEMUŠTĄ NEŠA

— Kaipėjosi, dainininkėli? — paklausė jį laputė, sutikusi pagiryje.

— Labai prastai, kūmute. Tu tai gudruolė, nežinau, kaip išlikai, o mane vargšą visą sukūlė: ir kojėles visas sudaužė, ir strėneles subeldė, ir galvelę sutrankė. Tur būt, jau mirsiu!

— Ką tu, kūmuti, kalbi, kad aš išlikau! — skundėsi savo žaru lapė. — Pažiūrėk, ką jie, tie žmonės, padarė su mano galva.

— Ugi ką, kūmute? — paklausė vilkas.

— Argi tu nematai, kad ir smegenis pramušė? Matai! — kalbėjo ji, rodydama grietinę, — jau mano ir smegenys iš galvos drimba! O vis tai per tave

— Vai tu, kūmute! Tu, vargdienėle! — gailavo vilkas. — Jau aš nesuprantu, kaip tu ir eiti gali. Sėskis man ant sprando! Parnešiu aš tave namo.

Užlipo lapė vilkui ant keteros, įsikirto į plaukus ir joja. Joja ir laižosi. Mat, grietinė gardi. Laižosi ir liežuviu plekši.

— Ar tu, kūmute, man ką sakai? — klausė ją vilkas.

— Ne, kūmuti! Ne šnekoms man; tai taip smegenys man plekši.

Tempia gailiaširdis vilkas lapę toliau, o šarkos, aplinkui lakiodamos, kvatoja iš jo, juokiasi:

— Ka-ka-ka! Muštas nemuštą neša!

— Ką jos pliauškia, kūmute! — vėl paklausė vilkas. — Man galvą sumušė, tai ausyse spiegia, negirdžiu gerai.

— Ir aš, kūmuti, prastai girdžiu.

— Man rodosi, kūma, kad jos pliauškia, jog muštas nemuštą neša.

— O man, kūmuti, girdis, kad jos taria: muštas užmuštą neša.

— Na, taip, kūmute! Na, taip! — pritarė vilkas, tempdamas toliau lapę.

Lapė jodama apsilaižė, apsilalė. O apsilalusi nuo gardžios grietinės, įsirėmė ir šypsodmasi toliau joja.

— Visados gudrus ant kvailo joja! — neiškentė lapė nepratarusi.

— Ką tu ten, kūmute, kalbi? — alsuodamas iš nuo

vargio tarė vilkas.

— Sakau, kūmuti, jog kai kada geras ant gero joja.

— Na, tiesa, kūmute! Ar tai aš bjaurybę neščiau? LAPĖ ŽUVININKĖ

Sugrįžęs namo ilgai negalavo dainininkas-vilkas, ilgai laižė sužeistas kojas ir strėnas. Tuo tarpu lapė labai išalko ir suko po girią tyrinėdama, ar neras kur zuikučio, ar nepasisieks kokios voveraitės pagauti. Rado ji seną zuikį ir ne vieną, bet tas, bjaurybė, uodegą užvertęs, Dievas žino kur, nubėgo su savo pačia. Rado lapė ir voverių porą, bet ant medžių šokinėjančias. Tuo tarpu netikėtai nuo vieškelio tvokštelėjo gardus kvapsnis į laputės nosį. Nubėgusi ties keliu, lapė žiūri — žmogus važiuoja su žuvų vežimu. Maišų virtinės, ir visi pilni!

Lapė užbėgo žmogui už akių, atsigulė skersai kelio, pasimerlino-pastyrino ir kojas ir uodegą ir sumerkė akis.

Žmogus, privažiavęs prie jos, sustabdė arklius, nulipo nuo vežimo, apžiūrėjo lapę iš vienos, iš kitos pusės, paskui, nustvėręs už kojų, užmetė ant vežimo tardamas:

— Nors nepadėjau, bet radau! Bus arba man kepurė arba pačiai skrandai apvadžioti.

Ir nusivarė toliau. O lapė pagulėjusi praplėšė vieną akį ir dėbtelėjo, kur žmogus, ar negalės pamatyti jos darbo. Pastebėjusi, kad žmogus ja nesirūpina, prakando maišą su žuvimis ir ėmė jas beriti žemėn. Paskui prakando kitą ir nušoko nuo vežimo tardama:

— Birs ir pačios. Man bus gana darbo surinkti.

Ir tiesa, darbo buvo daug — ir ėsti ir rinkti. Nespėjo lapė surinkti visų žuvų ir paslėpti jų po eglaite, kaip jau atidūmė pas ją atsigailėjęs vilkas. Lapė tuo tarpu, sustvėrusi paskutines žuvis nuo kelio, ėdė po krūmu.

— Kūmute, širdėle! — suriko vilkas, — gerai kad tau Dievas žuvelių davė. Aš taip išalkęs, kad vos-ne-vos kojas valkioju. Aš tau andai avienos nesigailėjau, duok dabar tu man kelias žuveles.

Pyktelėjo lapė ant vilko, kad jis jai prikišo avieną, ir gaila buvo žuvų, nors jau ir sotė buvo. Ir su piktumu, atskyrusi kelias, numetė vilkui.

— Mažai ir pati turiu, bet ką turiu, tai dalinuos su tavim. Nepigiai jos man atsiėjo, — posterigavo lapė, numetus žuvis.

— Ugi kur tu jas rada, kūmute! — paklausė vilkas.

— Pasigavau upėje. Visą naktį šalau, kol prisigaudžiau. Eitum ir tu gaudyt, — ragino jį vilką.

— Kaip aš eisiu, kad nemoku.

— Ko čia nemokėti! Nueik pas upę, įkišk uodegą į eketę ir laikyk. Žuvys susirinks ir susikibs į uodegą, o tu tik ištrauk jas į krantą.

— Gerai kalbi, kūmute, pabandysiu ir aš, — sutiko vilkas.

Ir nūcimpino į paupį įsižiūrėti geros eketės ir žuvų pagauti. Lapė, staiga pakilus, paslėpė ir paskutines žuvis, o paslėpusi nubėgo namo, vis rūstaudama ant besočio vilko.

SPAUDOJ PASIŽVALGIUS

"Laisvosios Lietuvos" Nr. 5 (117) 1951 m. tūlas Leonas Kančauskas, rašydamas iš Argentinos padangės, savo straipsny "Nemalonūs reiškiniai", rašo:

"... Prieš kelis mėnesius iš čia esančių tremtinių tarpo pasišalino kaunietis studentas P. Bukauskas, kuris Kordoboje apsivedė su argentiniete, o š. m. vasario 28 d. Buenos Aires lietuvių kolonijos žymus muzikas-pianistas, didelis patriotas ir visuomenininkas A. Kuprevičius apsivedė su rusų tautybės mergaite, klasinio baleto profesore Marija Pavlova. Ši žinia nepaprastai nūstebino visus, kas jį pažinojo asmeniškai ir neasmeniškai, nes tokio įvykio su juo niekas niekuomet nesitikėjo, kada jo troško daugybė gražių, turtingų ir išsilavinusių lietuvių..."

Gi toliau savo straipsny L. Kančauskas dedasi net pranašu ir sako, kad nekokios pasekmės iš to įvykio bus ir nieko gero iš to lietuvių tautai neberekia laukti.

Nekalbėsime čia, ar mes sutinkame su L. Kančausko pranašystėmis ar ne, nes ne čia reikalas.

Tinkama yra visa, kas savo vietoje. Gražiai atrodo balnas, uždėtas arkliai, bet kiekvienas sutiks, kad ne kaip jis stovės ant ožkos nugaros.

Čia vėl savo straipsniu L. Kančauskas užkliudė skaudžią mišrių vedybų problemą, bet, gaila, kad ji paliesta iš klaidingos pusės. Ši problema tegalima spręsti spaudoj tik šios problemos bendrojo plotmėj, bet, kada viešai aprašinėjami atskiri asmenys, šis dalykas nėra pateisinamas. Niekas nekaltina šandie didžiojo mūsų poeto J. Baltrušaičio, kam jis buvo vedęs rusę, o todėl, kad jo darbai tūkstančius kartų prašoka jo bet kokį asmeninio gyvenimo įvykį. Tuo labiau nepateisinamas gyvo žmogaus viešumon vardo kėlimas.

A. Kuprevičiaus vardas jau yra plačiai nuskambėjęs pasaulio spaudoj, ypač Pietų Amerikoje, kaip garsaus lietuvių pianisto ir jo galutinė rolė dar nėra suvaidinta. Panašus anam straipsny minėtas veiksmas nėra nusikalti-

mas jokiam demokratinių kraštų įstatymų kodekse. Apie tai tebutų galima kalbėti tik liečiant moralinę atsakomybę prieš savo tautą, bet tik tuo atžvilgiu, kai turima asmens viso gyvenimo visuma, kitaip sakant, kai asmuo jau yra miręs. Ir tik tas galėtų daryti teigiamą ar neigiamą sprendimą, kas pats savo tautai būtų daugiau nusipelnęs už kaltinamąjį. Gi šiuo atžvilgiu L. Kančausko užėmimas teisėjo ir pranašo kėdės yra visiškai nepateisinamas.

Tačiau negalima už šį straipsnį kaltinti vien tik tūlą L. Kančauską. Juk ne kiekvienas susivokia ką rašyti ir kaip. Didžiausia kaltė, be abejo, tenka "Laisvosios Lietuvos" redakcijai.

Kokių straipsnių gauna laikraščiu redakcijos, ir kaip atrodytų spauda, jei bet kokie gauti straipsniai būtų spausdinami, nepajėgs įsivaizduoti nė vienas, turįs net plačiausią vaizduotę, kas pats nėra kokioj nors redakcijoj dirbęs. Bet tam reikalui redakcijos paprastai turi didžiulį krepšį, kurin visi panačūs straipsniai nukeliauja.

Šitokio minėto straipsnio atspausdinimas negali būti pateisinamas ir laisvos spaudos vardu. Spaudos laisvė dar yra saistoma laikraštinės etikos, apie ką, kaip atrodo, "Laisvoji Lietuva" nedaug turi supratimo, dėl ko labai tenka apgailestauti.

A. Kražas

PAGIJO...

— N. Zelandijos komunistų partijos narys Frank Mamme, metęs darbą Wellingtone (N. Z.) nuvyko į Sovietų Rusiją pažiūrėti "iš arti", kaip atrodo komunistinis rojus. Rytų Vokietijoje jis buvo suimtas ir patupdytas į kalėjimą. Išsėdėjęs 127 dienas paleistas ir ištremtas iš Sov. Sąjungos (jo laimei!) Atvykęs į Londoną jis pareiškė: "Keturi mėnesius aš buvau laikomas kaip gyvulus narve. Mano tikėjimas komunizmu miręs".

Kad taip visiems užsienio komunistams parodžius tą "rojų" — neliktų nė vieno...

Mes Australijoje

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖMAS ADELAIDĖJE įvyksta rugsėjo 8 d. 6.30 val. Freemasons Hall, North Terrace.

Rugsėjo 9 d. 11 val. Katedroje, Wakefield St., iškilmingos pamaldos. Ta pačia proga rugsėjo 9 d. 2 val. 30 min. per 5AD ir 8 val. 30 min. vak. per 5AN radio stotis numatomos lietuviškų dainų transliacijos.

Visuomenė kviečiama minėjime skaitlingai dalyvauti.

ALB Adelaidės Apyl. Valdyba

KONCERTAS ATŠAUKIAMAS

Mus informuoja, kad p. J. Zdanavičiaus vad. dvigubo kvarteto koncertas š. m. rugsėjo 2 d. 8 val. 30 min. per 5AN radio stotį neįvyks, nes radio stotis gavo įsakymą tuo metu transliuoti kitą programą. Koncertas įvyks vėliau — apie laiką bus paskelbta.

IŠ A. L. B. VEIKLOS

Sužinota kad ALB Krašto Valdyba po ilgų derybų, susirašinėjimo ir svarstymų, kurie užsitęsė net 7 mėnesius, galutinai nutarė paskelbti visuomenei, kad "Mūsų Pastogė" nėra Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos organas, bet yra privatus A. Baužės laikraštis, todėl Krašto Valdyba nesiima jos reikalu jokios atsakomybės.

KONCERTŲ KLAUSYMAS

Nemalonus įspūdis teko susidaryti nuėjus Melbourne į Naujųjų Australų koncertą, įvykusį prieš kelias savaites Melbourne Town Hall, kuriame dalyvavo Australijos vyriausybės atstovai ir kiti aukštieji svečiai. Artistams išpildant scenoje programą tarpe lietuviškos publikos dažnai girdėjosi artistams taikomos replikos bei tarpusavio pokalbiai. Šitoks reiškinys yra labai nekultūringas ir žeminantis mūsų tautiečių vardą.

Koncertų klausymas nėra niekam privalomas ir jeigu kuris neturi noro klausytis turi pilną teisę koncerto salę aplėisti. Gi tarpusavio pokalbiai bei pastabos galimos atlikti kitu laiku. Jeigu

scenoje būtų ir silpnėsi pasirodymai, kultūringo asmens pareiga yra viską išklausti ir tik vėliau apie tai kalbėti. Net jeigu ir kitų tautybių žmonės laike programos išpildymo vestų panašius pokalbius, dar tas nereikėtų, kad ir mes tą patį turime daryti.

Laimei, kad šitokių negalinčių ramiai nusėdėti buvo tik vienas kitas, bet jie turėtų susiprasti ir nestatyti kitų savo tautiečių į nemalonią padėtį. J. P.

ELTOS KRONIKA

— Rugsėjo 10 d. numatytieji pasitarimai Lietuvos laisvinimo akcijai suderinti tarp VLIKo ir min. St. Lozoraičio, pastarojo siūlymu, yra nukelti į rugsėjo 10 d.

— Ryšium su Amerikos spaudoj kilusia polemika dėl būsimosios Rusijos imperialistinių siekimų lietuvių grupė prie Free Europe išdėstė savo nusistatymą ir įteikė jį paskelbti "The New York Times". Prie lietuvių pareiškimo prisidėjo taip pat estų ir latvių atstovai. Vokietijoje tuo reikalu ukrainiečiai rengia konferenciją, kurioje bus duotas mokslinio pobūdžio atsakymas į visas tas rusų užmačias.

— Rytų Vidurio Europos Komisijos vykdomasis biuras sutiko, kad baltai vietoj vieno vicepirmininko turėtų du. Susirašinėjime su latvių komitetu Lietuvių tautinis komitetas yra pasiūlęs toms pareigoms Dr. S. A. Bačkį, kuris turi artimą nuolatinį ryšį su biuro vadovybe, o taip pat gerus santykius su latviais bei estais ir praktiškai geriausia gali ten atstovauti.

— Pasitarime tarp užsienių reikalų tarnybos ir Prancūzijoje esančių Lietuvos diplomatų buvo pakviestas prof. J. Baltrušaitis būti lietuvių ryšininku kultūriniais reikalais su tarptautinėmis kultūrinio pobūdžio institucijomis.

— Rugsėjo vidury numatoma pradėti lietuviškas radio transliacijas prie Free Europe. Amerikoje lietuvių kolektyvas transliacijų reikalui sudarytas ir vykdo paruošiamuosius darbus.

KODĖL SOVIETAI REIKALAUJA IŠDUOTI 3 PABĖGĖLIUS LIETUVIUS?

Švedų "Aftonbladet" ir kt. laikraščiai plačiai rašė apie 3 lietuvius žvejus, kurie įveikę sovietinę įgulą, galiausiai po labai nuotikingos kelionės tiesiog jėga prasiskyrė sau kelią į laisvę, pabėgdami į Elando salą. Gi kuterį švedų pasienio sargybos įvilko į Degerhamo uostą. Sužinoję apie įvykį Sovietai pasiuntė į švedų užs. reik. ministeriją savo atstovą Stockholme, kuris, pats ten asmeniškai atsilankęs, pareikalavo visus tuos 3 klaipėdiečius žvejus gražinti rusams kaip padariusius sunkųjį nusikaltimą. Švedų užs. reik. ministerija, kaip praneša "Neue Z. Zeitung", buvo pastatyta į labai keblią padėtį. Sovietų pasiuntinį priėmė pats užs. reik. ministerio pavaduotojas Hammarkjoeldas, kuris betgi juos išduoti atsisakė, pažymėdamas, kad atbėgėliai iš minimojo "Samum" kuterio paprašė švedus jiems suteikti azylio teisę. Pagal galiojančius dar iš 1913 metų išdavimo nuostatus reikalinga prie tokio reikalavimo dar pridėti dokumentaciją, gi rusai jos neįteikė. Bet ar tuo rusai ir toliau pasitenkins, neaišku. Tačiau jiems azylio teisė švedų vyriausybės jau suteikta.

REIKALAUJA SUSTABDYTI TAUTŲ NAIKINIMĄ

Bad Aiblingene (Vokietijoje) susirinkę užsieniečių estų, jugoslavų, lietuvių, latvių, lenkų, rusų, lenkų, slovakų, čekų ir vokiečių atstovai priėmė vieningą rezoliuciją, kuria savo persekiojamų brolių vardu apeliuoja į visų dorų žmonių sąžines, į visus laisvų tautų valstybių vyrus ir atstovus dar ryžtingiau pasisakyti ir imtis visų reikalingų priemonių, kad būtų sustabdytas ištisų tautų arba jų dalių naikinimas, ir padėti toms tautoms iškovoti nepriklausomybę. Tat bus galima pasiekti, jei į tą kovą kaip vienas įsijungs visas laisvasis pasaulis. Lietuvių Bad Aiblingo komiteto pirmininkas yra žurnal. J. Grigolaitis.

Taikos derybos Korėjoje, pradėtos liepos 10 dieną ir trukusios 43 dienas, galutinai nutrūko.

Formali priežastis deryboms nutraukti buvo komunistų kaltinimas, esą UNO lėktuvas neutralioje Keasongo zonoje, kur vyko derybos, numetęs bombą. Tyrinėjimai betgi parodė, kad joks UNO lėktuvas bombų nenumetęs, o visas kaltinimas komunistų sufabrikuotas norint rasti priežastį derybas nutraukti. Tai patvirtina ir tas faktas, kad UNO ryšių karininkai į tariamą bombardavimo vietą buvo iškviešti naktį, o jiems paprašius pasilikti iki ryto, kad dienos metu būtų galima geriau iširti įvykį, komunistai neleidė, esą duobę galį apčiupinėti ir naktį...

UNO karo vadovybė taip pat nemanė ir nemano komunistams nusileisti ir visus jų išgalvotus kaltinimus kategoriškai atmetė. Gen. Ridgway pareiškė, kad jei komunistai norį, derybos gali būti atnaujintos kurioje nors kitoje vietoje, jeigu Keasonge esą pavojinga.

Atrodo, kad derybos vargiai bebūs jau atnaujintos.

Kyla klausimas, kas gi toliau?

Dar prieš prasidedant taikos pasitarimams, JAV valstybės sekretorius (užs. reik. min.) Mr. D. Acheson pareiškęs, esą jeigu taikos Korėjoje nebūtų pasiekta, tai neišvengiamai karas turėsias išsiplėsti. Didžiųjų JAV spaudos organų korespondentai rašo, esą deryboms nepasisėkus būtų panaudotos net atominės bombos.

Deryboms galutinai nutrūkus prasidėjo žymesni karo veiksmai pačioje Korėjoje. Pasirodė ir rusų aviacija, bet visą laiką vengia stoti į atvirą kovą su UNO naikintojais.

Šiaurės Korėjos premjeras ryšį su derybų nutraukimu per Pekingo radiją pareiškė, kad jeigu amerikiečiai nepriims komunistų sąlygų ir paliaubų nebus pasiekta, tai jie bus likviduoti ne tik ant žemės, bet ir ore.

Gal jau netolima ateitis parodys, kuo išvirs karas Korėjoje.

TRUMPOS ŽINIOS

— Ryšy su gen. Peron ir jo žmonos Eva Peron "perrinkimu" Argentinos prezidentu ir vice-prezidentu, visi teatrai, kinai ir kitos pasilinksminimo vietos buvo velti visiems peronistams. Balsavimo dieną visos susisiekimo priemonės buvo mobilizuotos gabenoti balsuotojus.

Kadangi jau anksčiau konkurentai į prezidentus buvo uždaryti į kalėjimus, laisva spauda likviduota, tai Peronas su žmona perinkti "vienbalsiai."

Matyt, tarybiniai rinkimai praktikuojami ne tik "demokratiškiausioje pasaulyje" Sovietų Sąjungoje.

— JAV, Britanija ir Prancūzija nutarė suteikti Jugoslavijai 50 mil. dol. ūkišką pagalbą.

— JAV-bėse buvo vykdomi didžiuliai karo manevrai. Manievrus norėta padaryti kiek galima "realesnius", t. y. lyg būtų tikras karas. Tai taip puikiai "pavyko", kad 3104 kariai buvo užmušti, sužeisti ar mirė nuo įvairių ligų.

Tai buvo patys didžiausi manevrai nuo pat karo pabaigos. Jie baigti 4000 parašutininčių desanto nuleidimu.

— Prancūzijoje, viename kaime staiga apsinuodijo daugybė žmonių nuo duonos. Apsinuodijusieji išprotėjo arba susirgo haliucinacijomis. Kol kas tiksliai nenustatyta, kokia to apsinuodijimo priežastis.

— Tarp Jugoslavijos ir JAV pasiektas visiškas susitarimas dėl gynybos prieš rusų agresiją. Prezidento Trumano specialus pasiuntinys Mr. Harriman, grįždamas iš Persijos, tarėsi su marš. Tito ir pasiekė pilną susitarimą visais klausimais.

Jugoslavijoje pamažu pereinama prie laisvo ūkio sistemos, nes komunistinė sistema privedė kraštą prie ūkiškos katastrofos.

— Keturi čekai vienmotoriniu lėktuvu pabėgo iš Čekoslovakijos į Vakarų Vokietiją.

— Į Anglią atskrido eskadronas JAV-bių F86 Sabre naikintojų, kurie stovės Anglijoje.

— Kinijos kom. vyriausybė pareiškė, kad JAV lėktuvai skraidė

P-lę Emiliją Birutę

J a č i u n s k y t ė

ir

P-ną Stasį Rečičūgą,

sukūrusius lietuvišką šeimą

s v e i k i n a

Adelaidės Ateitininkų Sendraugių Valdyba

g i ū

virš Kinijos teritorijos.

— Rusų naikintojas Korėjos fronte buvo nušautas ir nukrito į jūrą. Skubiai jis buvo iššvežotas ir nugabentas į JAV-bes ištyrimui.

Tai pirmas nuotykis, kad rusų lėktuvus nušautas šiapus fronto linijos, nes jie niekada į UNO zoną neskrenda.

— JAV-bių aviacijos ministris Mr. Thomas Finletter pareiškė, kad JAV karo aviacija planuoja panaudoti naują atominį ginklą, galintį naikinti priešo žemyno karines pajėgas (atominės bombos, kaip žinome, netinka vartoti fronte, bet tik miestų bei pramonės centrų naikinimui).

— JAV-bėse išbandyta, kad laikraštinių popierių galima gaminti iš cukrinių nendrių, iščiulpus syvus. Tai bus naujas žaliavos šaltinis popieriaus pramonėje.

— JAV-bės nutraukia prekybinius santykius su Čekoslovakija už tai, kad kom. teismas nuteisė amerikietį žurnalistą William Oatis 10 metų kalėjimo už tariamą šnipinėjimą. Be to, čekų lėktuvams uždraudžiamą skristi per Vakarų Vokietiją.

— Persijoje pasitarimai tarp Anglijos ir Persijos atstovų dėl naftos šaltinių eksploatacijos vėl nutrūko. Anglai reikalavo, kad Tautinės Persų Naftos bendrovės vyriausias direktorius būtų anglas, su kuo persai nesutiko.

Prez. Trumano spec. pasiuntinys Mr. Harriman, kuris tarpinkavo deryboms, misijai nepavykus, išvyko iš Persijos. Anglų specialistai ir administracija evakuojama iš Persijos.

— Kritus vilnų kainoms apie 30-40% Australija nustos apie 250 mil. svarų lyginant su praėjusiais metais. Vilnų kainų kritimui turi didelės įtakos JAV-bėse pradėta gaminti dirbtinė vilna.

ŠVIESIEČIAI IR PRIJAUČIANTIEJI!

Š. m. rugsėjo 9 dieną (sekmadienį) 17 val., 312 Elizabeth St., Melbourne, įvyksta metinis Šviesos Sambūrio narių-kandidatų SUSIRINKIMAS- MINĖJIMAS

Programoje: 1) Atidarymas, 2) Prezidiumas, 3) Atskaitomybė, 4) Naujųjų organų rinkimai, 5) Kavutė.

... Ir šviesa ir Tiesa mūs žingsnius telydi...

Melbourno Skyriaus Valdyba

SKAUTŲ-ČIŪ SUEIGA

Š. m. rugsėjo 16 d. 3 val. 30 m. šv. Juozapo bažnyčios salėje, Pirie st. (Adelaide), šaukiama skautų-skaučių sueiga.

Atbuskim su pavasariu ir susirinkim visi, kurių širdyje skautybė dar neužgeso.

Vadovybė

PORTFELIS

europietiško stiliaus, trijų atspalvių (šviesios, vidutinės, tomsios), 3-jų skyrių (vienas su zipu); dvi kišenės priekyje, dviejų užraktų.

Kaina £ 6.40 + prisiuntimas

Adresas: O. Strauts, 16 Mill St., Adelaide/City, S. A. (prieš Moores, netoli Victoria Sq. iš Gouger Street).

Rašyti: angliškai, vokiškai, rusiškai ar latviškai.

PORTFELIS

europiško stiliaus, dviejų erdvių skyrių viduje, pryšakyje kišenės, diržas per vidurį, dviem spynelėm ir odiniu pamušalu tik

£ 4.19.0

ir, be to, eilė kitokių modelių pigesnėmis kainomis.

Didelis pasirinkimas odos.

Susipažinimui siunčiami odos pavyzdžiai ir portfelį nuotraukos

Pirkėjas niekuo nerizikuoja, nes jei portfelis nepatiktų, grąžinami pinigai.

V. SAUDARGAS

179 Green Point Rd.

C O M O, N.S.W.

Gavome iš užjūrio naują leidinį
LIETUVISKAI — ANGLIŠKŲ
ir
ANGLIŠKAI — LIETUVIŠKŲ
ŽODYNU

talpinančių 70.000 žodžių, su tar-
tim, kaina £ 1.12.8. Pristatoma
tuoj pat.

Naujausi žodynai ir literatūra
vokiečių, prancūzų, olandų, rusų,
rumunų, čekų, bulgarų ir kito-
mis Europos kalbomis taip pat
gaunama mūsų knygyne. Reika-
laukite mūsų nemokamų katalo-
gų; laiškus rašykite jūsų gimta-
ja kalba. Visa korespondencija
ir piniginiai orderiai siunčiami
šiuo adresu:

MINERVA I. M. L. & B. S.
Import Dept.
26 Moonee St., W. 2
MELBOURNE, Vic.

Atsakymui prašome pridėti 6
pensų pašto ženklą.

Prašomas atsiliepti
KAZYS AJEJUNAS

Ieško: Juozas Ajejunas, 173,
Millbury St., Worcester, Mass.

TAUTIŠKI

kaklaraikščiai (£1), juos-
tos (£3), juostelės kny-
gomis (5 šil.), juostelės pa-
galvėlėms (10 šil.). Spalvų
ir derinių įvairumas. Gam-
inama ir pagal užsaky-
mą. Meniškas darbas.
Kreiptis: Australijos Lie-
tuvis, 35 Cator St., Hind-
marsh, Adelaide, S. A.

Visuose reikaluose Jums padeda

JUOZO ŽUKAUSKO

KALBINĖ — TEISINĖ — INFORMACINĖ — PAGALBA

Dokumentų vertimai ir jų tvirtinimas. — Visų rūšių raštai
angliškai — Visokiariopa informacija. — Kalbinė pagalba įs-
taigose. — Tarpininkavimas perkant ar parduodant nuosavybę
Atsakymai į klausimus. + Pasitarnaujama ir korespondenci-
niu būdu.

Kreiptis:

Kasdien 2—5 val. p. p. ir šeš-
tadieniais 10—1 val. —
706 Manchester Unity Building
185 Elizabeth St.
Sydney Tel.: M4878

Kasdien 6—8 val. vak. —
10 Peel St.,
Kirribilli,
Sydney.

Tel.: XB4312

Korespondencijai adresas: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney

ADELAIDĖS LIETUVIŲ SPORTO KLUBAS
V Y T I S

š. m. rugsėjo mėnesio 7 dieną 8 valandą vakaro
OSBORNE HALL (Gouger Street)
r e n g i a

VAKARA — BALIU

Maloniai kviečiame visus tautiečius atsilankyti. Veiks turtin-
gas bufetas

Baliaus pelnas skiriamas ruošiamoms Australijos Lietuvių Krep-
šinio Pirmenybėms, kurios įvyks Adelaidėje. Klubo Valdyba

K E L E I V I, Mažosios Lie-
tuvos lietuvių laikraštį Geelonge
(Vic.) galima gauti pas lietuviš-
kos spaudos atstovą L. Bertašį,
Watson St., North Geelong, Vic.
Atsiuntusiems po 4 šil. ar 4 tarp.
pašto kuponus Keleivis bus pa-
siųstas paštu.

NAMUS

AR ŽEMĖS SKLYPA
geriausia pirkti tarpinkau-
janc

WESTERN & COCKS

Nekilnojamojų turtų parda-
vimo agentams. Sąžiningas
patarnavimas. Sutvarkomi
visi pirkimo ir paskolos gavi-
mo dokumentai.

Adresas:

Savings Bank Buildings
(8-tas aukštas)
Kings William St. Adelaide
Tel. C 3942, priv. X4461 ir
LF 3350

D Ē M E S I O !

Lauko teniso mėgėjai, prašau
registruotis pas p. Zamoiskį arba
pas Vyties Klubu valdybos na-
rius.

Tautietii,

Nepamiršk APDRAUSTI
savo sunkiai įsigytą turtą, be
to, apdrausk save ir savo šei-
mą ligos atveju.

Geriausia sutikti mane šeš-
tadieniais nuo 10.30 — 12 val.
arba laiškais.

Gr. Insp. Jablonskis
305, Collins St., Melbourne

AUSTRALIJOS LIETUVIS
redaguojamas Redakcinės Kole-
gijos. Ats. redaktorius Jurgis
Glušauskas. LEIDĖJAS — Aust-
ralijos Lietuvio Leidykla. Raštus
Redakcija taisy ir trumpina savo
nuožiūra. Honorarai mokami tik
iš anksto susitarus. PRENUME-
RATA: metams 28 šil., pusei me-
tų 14 šil., 3 mėn. 8 šil. Užsienin
kaina ta pati. Atskiras numeris
1/6. SKELBIMAI: 2 pensai už
žodį. Už skelbimų turinį Redakci-
ja neatsako.

A d r e s a s:

AUSTRALIJOS LIETUVIS
35 Cator St. H i n d m a r s h,
A D E L A I D E, S. A.

The Australian Lithuanian, the
Lithuanian fortnightly. Autho-
rised Jurgis Glušauskas.

Printed by Australijos Lietuvis
Publ. Co., 35 Cator St. Hind-
marsh, S. A.